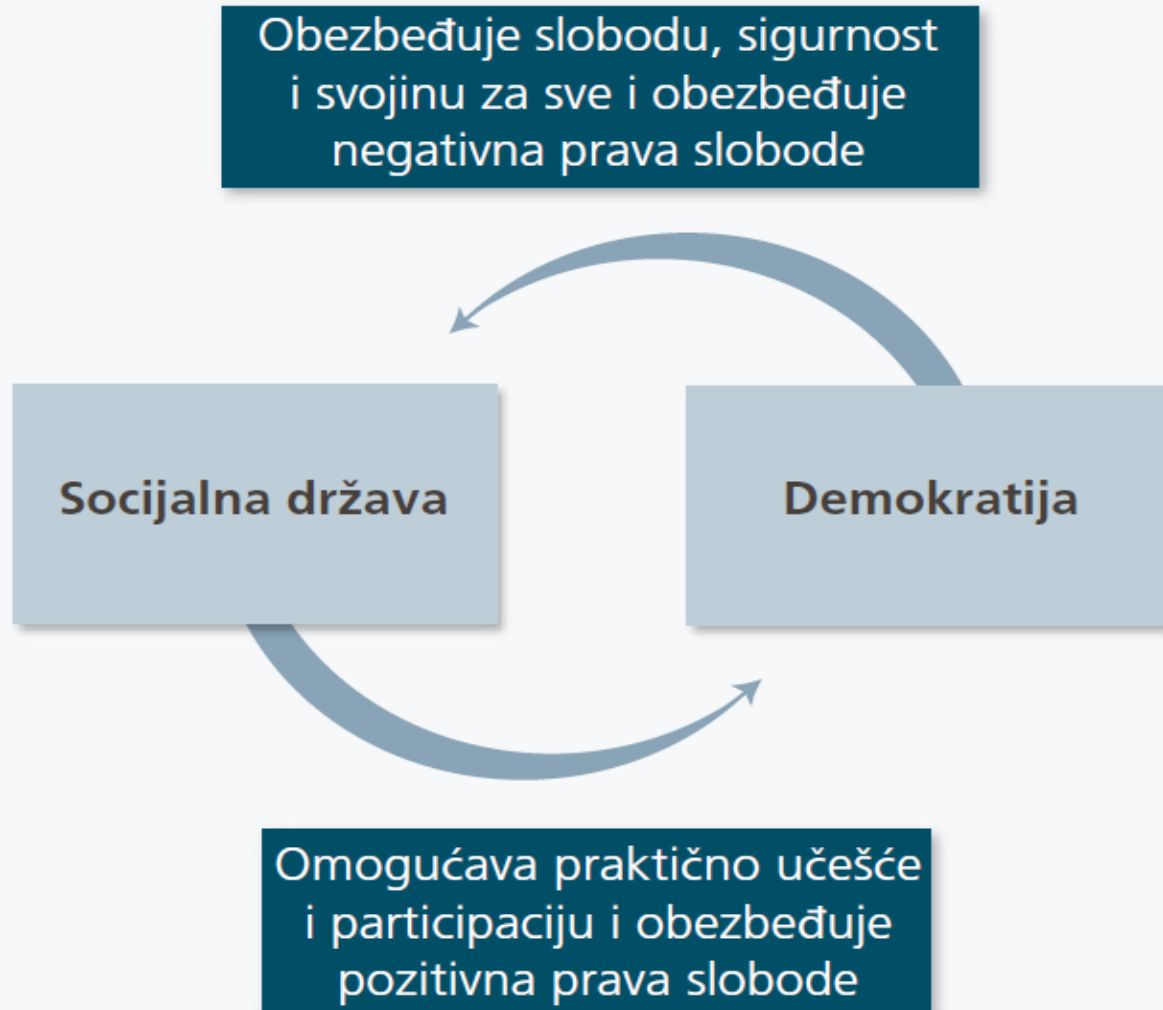

Evropski socijalni model

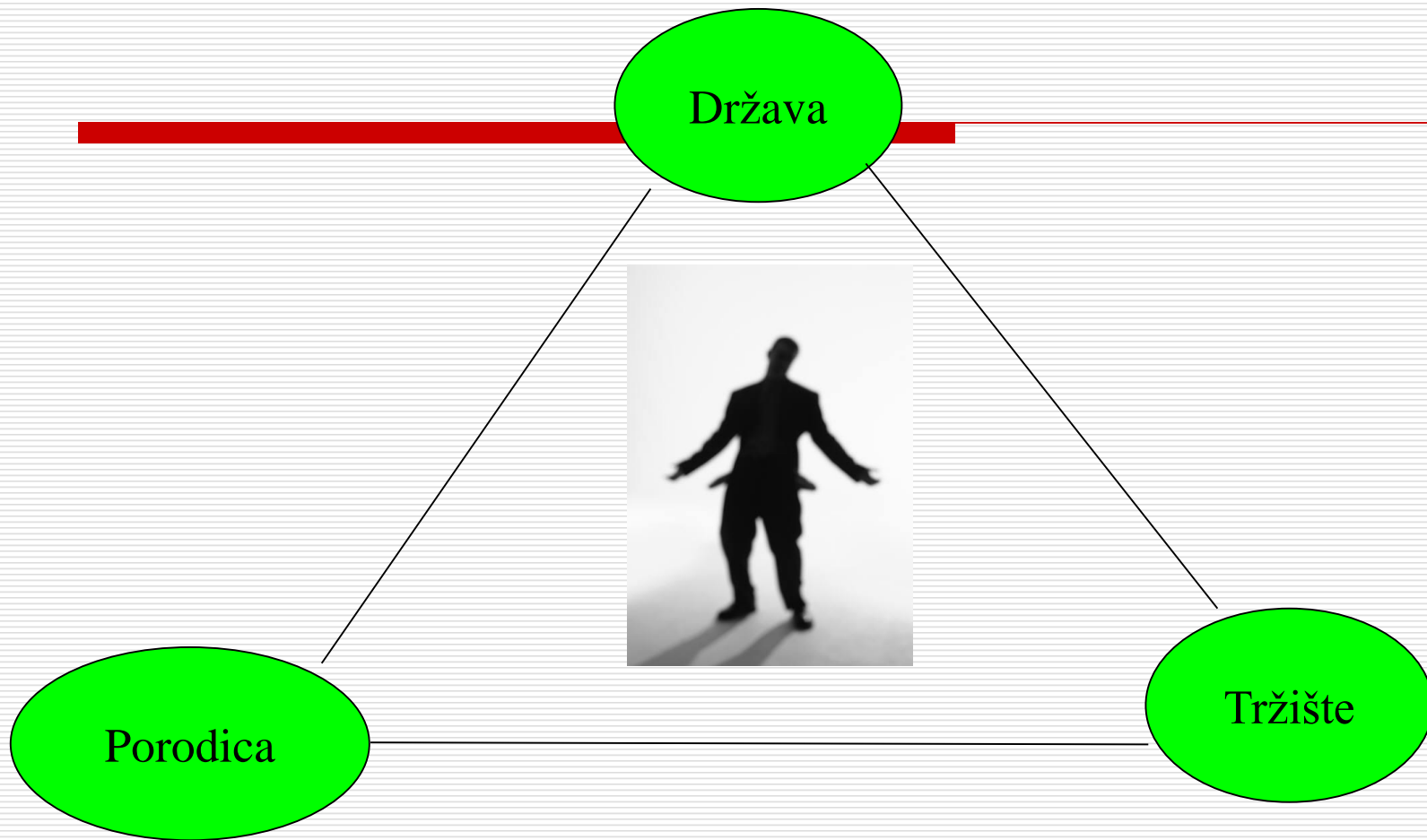
Modeli država blagostanja

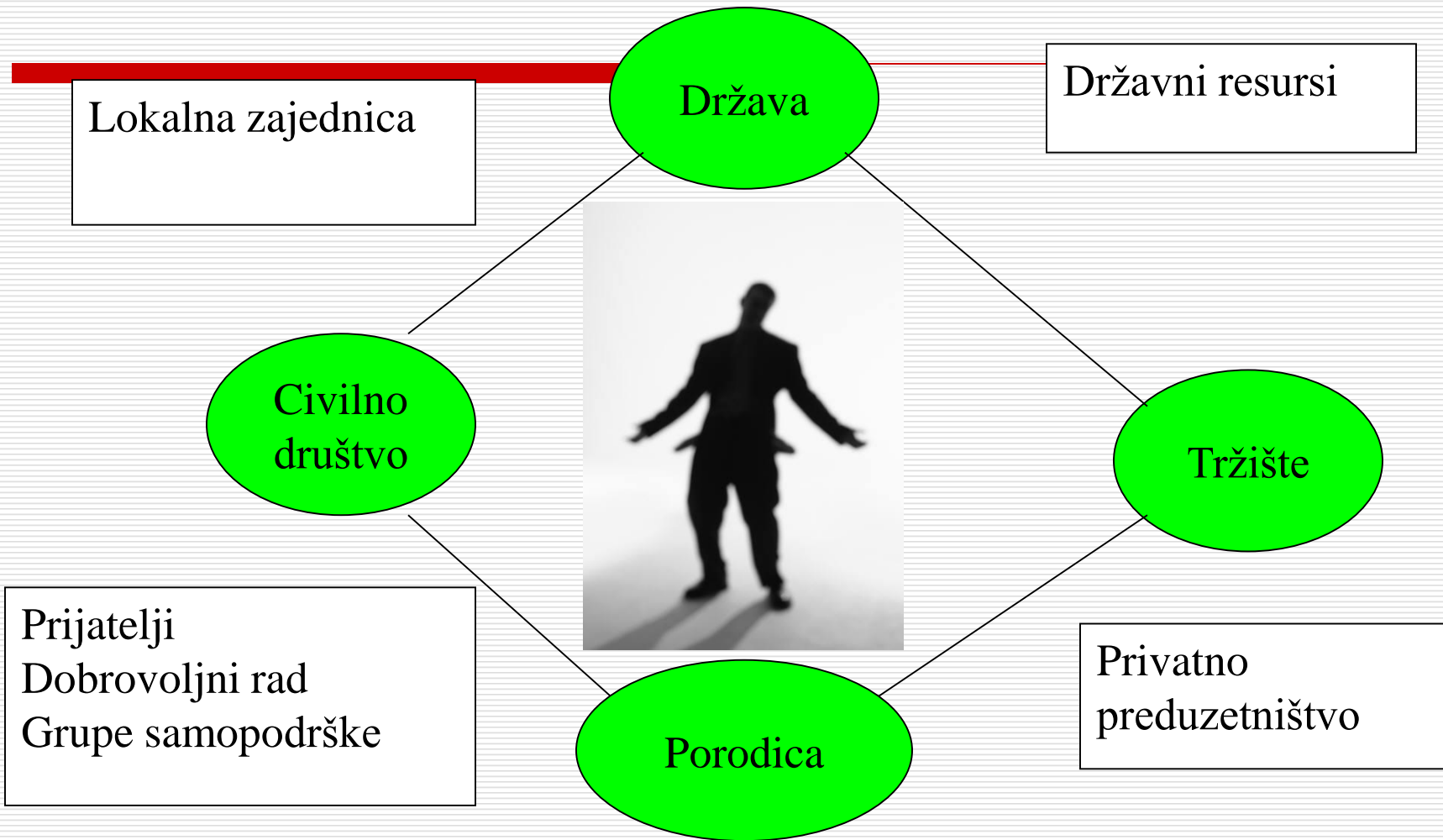
Socijalna država i demokratija

Pravda - kompas

- ❑ Politički nema smisla razbijati glavu o apsolutnouj socijalnoj pravdi. Ona ne postoji.
 - ❑ Politički je važna granica između prihvatljive i neprihvatljive nepravde.
 - ❑ Neprihvatljivu nepravdu nijedno društvo ne može dugo da izdrži.
 - ❑ Zato je socijalna pravda ključni zadatak politike
 - ❑ *Erhard Epler, 2009*
-

Vrijednosti socijalne države

- Pravda
 - Socijalna sigurnost
 - Ravnopravnost
 - Jednakost
 - Sloboda i
 - Supsidijarnost
-

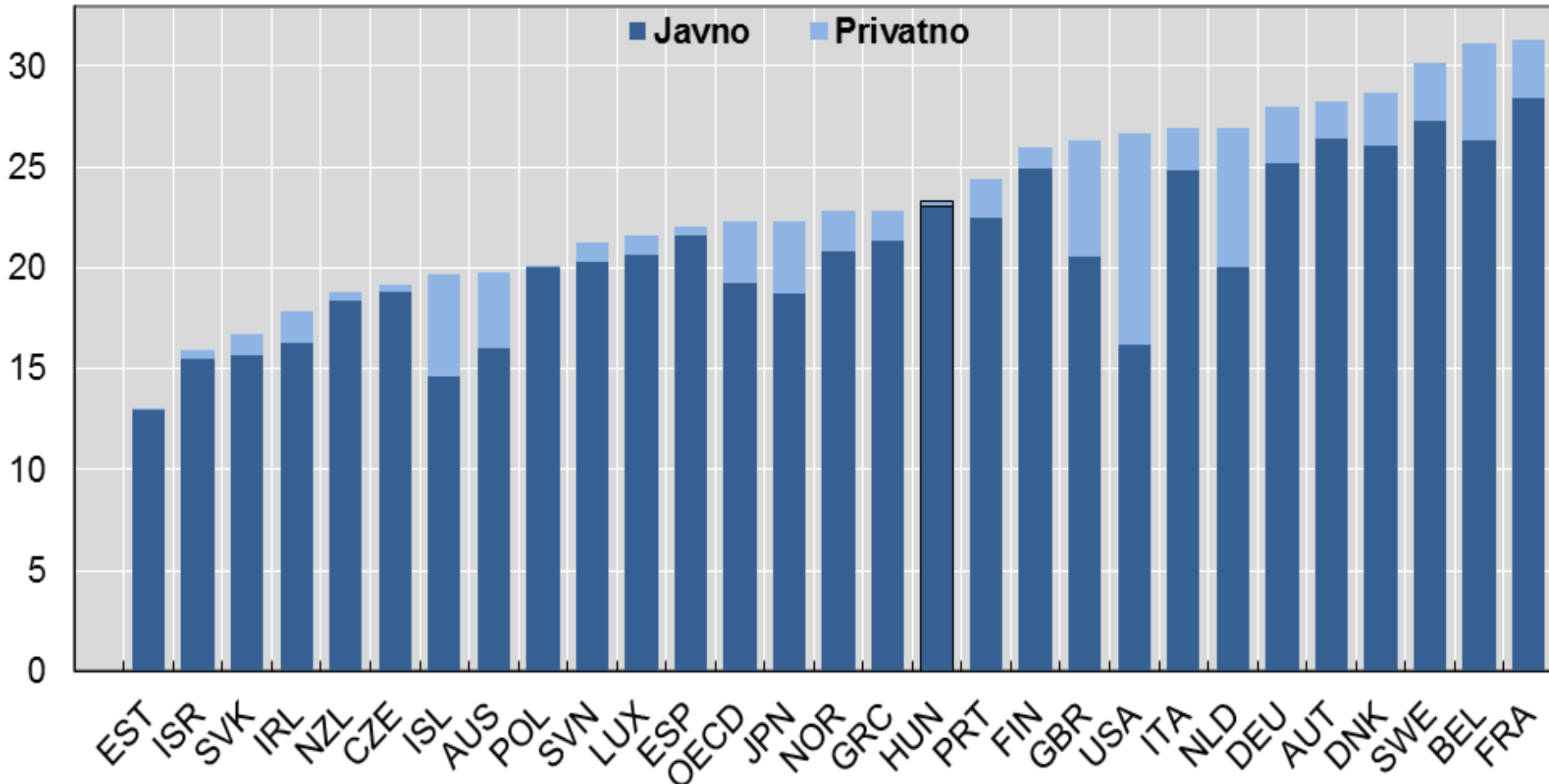
Oblasti socijalnih prava

- Penzijsko i invalidsko osiguranje
 - Zdravstveno osiguranja
 - Osiguranje od nezaposlenosti
 - Zaštita porodice i djece
-
- Socijalna država brine o čovjeku prije njegovog rođenja, tokom života, čak i nakon smrti
-

Socijalna država

- Ključni elementi socijalne države:
 - 1. minimalni dohodak
 - 2. smanjenje nesigurnosti pred rizicima i
 - 3. set funkcionalnih javnih usluga
 - Esping-Andersen
-

Troškovi za socijalnu zaštitu u BDP-u

Tipologija

- *Rezidualni tip*
 - socijalna država nudi pomoć najsiromašnijima tek privremeno i palijativno kroz snažno izražen princip supsidijarnosti.
 - *Industrijski tip*
 - nastao u vrijeme snažne industrijalizacije i temelji se na konceptima zaposlenosti i socijalnog osiguranja povezanoga sa radnim mjestom, što se potom proširuje i u druge sfere života ljudi.
 - *Institucionalni tip*
 - uglavnom se zasniva na redistribuciju dohotka koju sprovodi država, a na temelju opšte prihvaćenog koncepta socijalne pravde.
 - (Titmuss, 1958)
 - Rezidualni naspram univerzalnog pristupa
-

Različiti pristupi i modeli

	Rezidualni	Institutionalni	Razvojni
Moral / filozofija	Dobročiniteljstvo	Socijalna prava	Socijalna pravda
	Individualizam i nezavisnost	Humanitarizam	Jednakost i saradnja
	Stigma, krivica	Smanjenje stigme	Odbacivanje krivice žrtava - njihovo osnaživanje
Socijalna politika	Pomoć kao posljednje utočište, reakcija na krizu	Pomoć radi predupređivanja kriza	Planirana prevencija i razvoj
	Reaktivna	Proaktivna	Proaktivna
	Privremeno i kratkoročno	Dugoročno, stalno	Promjene društvenih struktura radi sprečavanja potreba za dugoročnom pomoći
	Nenormalnost krize i potrebe za pomoći	Normalnost krize i podrške	Predviđanje problema i stvaranje planova
Socijalni radnici	Obezbjeduje funkcionisanje tržišne ekonomije / status quo	Pomoć u vezi sa tržištem rada i zapošljavanjem	Potvrđuje ulaganja u ljudske resurse
	Socijalni radnici su apolitični, fokusirani na individue i porodice	--	Socijalni radnici su agenti i zagovornici društvenih promjena
	Fokusirani na mikro sistem	--	Fokusirani na makro sistem

Gosta Esping-Andersen

- *The Three Worlds of Welfare Capitalism* – “Tri svijeta kapitalizma blagostanja”, 1990

Gosta Esping-Andersen

- Metod:
 - Dekomodifikacija
 - Rad kao roba (commodity)
 - Razmjere u kojima se mimo tržišta rada obezbjeđuju troškovi života nekog čovjeka.
 - Stratifikacija
 - Odnos socijalne države prema slojevima, da li se stvaraju novi socijalni stratumi u društvu?
-

Modeli socijalnih država 1

□ **Socijalno-liberalni model**

- Preovladava u anglosaksonskim zemljama,
 - Velika Britanija, Irska, SAD, Kanada, Australija, Novi Zeland
 - Lična odgovornost za sopstvenu sudbinu
 - Prezir prema zavisnosti od društva
 - Društvene mjere socijalnog karaktera guše individualne slobode, koče ekonomsku motivaciju, privatnu inicijativu i razvoj tržišnih odnosa.
 - Velike socijalne nejednakosti i visoko učešće siromašnih među stanovništvom.
 - Filantropija kao kompenzacija uloge države
-

Modeli socijalnih država 2

□ **Socijalno-demokratski model**

- Preovladava u skandinavskim zemljama
 - Švedska, Norveška, Danska, Finska
 - Ideje jednakosti i solidarnosti
 - Socijalna politika je sredstvo podsticanja i usmjeravanja promjena u društvu
 - Država je posrednik između rada i kapitala i integrativni faktor društva
 - Nema podvojenosti između države i društva
 - Jako skup model - održiv je samo uz visoku produktivnost
 - Opšta socijalna sigurnost slabi motivaciju za rad, smanjuje individualne inicijative
 - Pasivizacija i trajna zavisnost korisnika...
-

Modeli socijalnih država 3

□ Konzervativni model

- Zasnovan na Bismarkovom modelu socijalnih doprinosa preovladava u Srednjoj Evropi
 - Njemačka, Italija, Francuska, Švajcarska, Austrija, Belgija
 - Državno-korporativistički model, Rajnski, kontinentalni, srednjevropski...
 - Sporazumijevanje o socijalnoj politici između sindikata i poslodavačkih asocijacija sa vladom
 - Uspostavlja mehanizme koordinacije ekonomskog i socijalnog razvoja
 - Socijalna tržišna privreda
-

Poređenje

□ **Liberalna socijalna država:**

- Uporedive niske stope novčanih davanja
- Finansiranje preko poreza
- Nizak stepen dekomodifikacije
- Stratifikacija putem privatnih osiguranja i usluga

□ **Konzervativna socijalna država:**

- Novčana davanja zavise od prethodnih primanja
- Slabe javne usluge
- Finansiranje preko doprinosa
- Snažna stratifikacija na osnovu profesija, prihoda, pola...

□ **Socijaldemokratska socijalna država:**

- Usluge su važan dio socijalne politike
 - Ujednačena novčana davanja
 - Finansiranje preko visokih poreza
 - Visok stepen dekomodifikacije
 - Visok stepen jednakosti prihoda i nizak stepen stratifikacije
-

Dodatne podjele

□ *Južnoevropski (mediteranski) tip* (Leibfried, 1993)

- Španija, Portugalija, Grčka i Italija
- Slaba država, jača uloga porodice i Crkve
- Klijentelizam, jak uticaj sindikata
- Niže učešće žena na tržištu rada
- Rigidnije radno zakonodavstvo
- Penzioni sistemi darežljiviji

□ *Konfučijanski* (K. Jones)

- lojalnost i poštovanje autoriteta
- radna etika
- značaj porodice i preduzeća
- država osigurava osnovne usluge

□ *Feministička tipologija* (J. Lewis)

- model jednog hranitelja
- model dva hranitelja
- kombinovani model

□ *Komunistički model*

Naknadne analize

- ❑ Liberalni model - Anglosaksonski
 - ❑ Korporativni model – Konzervativni – Rajnski – Srednjoevropski...
 - ❑ Socijaldemokratski model - Nordijski
 - ❑ Mediteranski - Latinski model
 - ❑ Tranzicioni model - atraktivna tema tokom `90-ih godina
-

Socijalni modeli u Evropi

- Izazovi pred ESM: demografski trendovi, tehnološki razvoj, proširenje i globalizacija.

 - Andre Sapir, 2003:
 - Nordijski, Anglosaksonski, Kontinentalni i Mediteranski modeli
-

Evaluacija socijalnih modela

	Jednakost		Efikasnost
Visoko	Kontinentalni model	Nordijski Model	
Nisko	Mediteranski model	Anglosaksonski model	
	Nisko	Visoko	

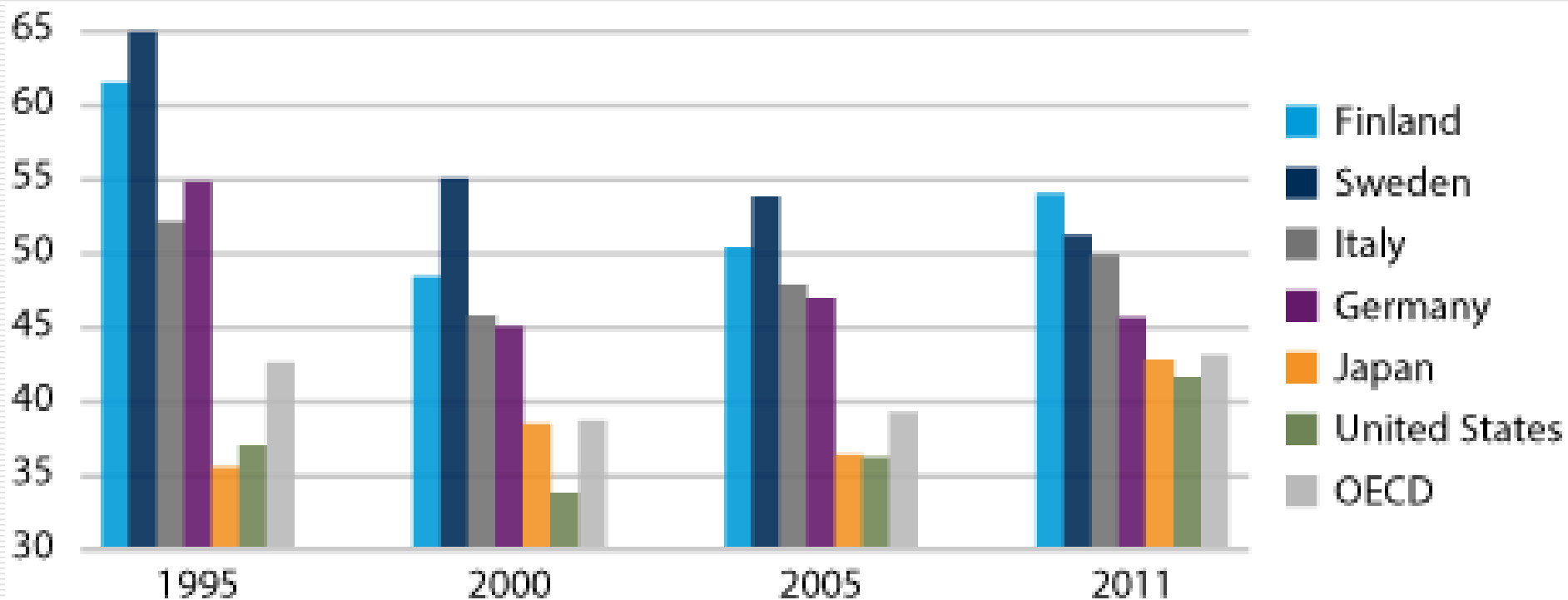
Kriza i novi modeli blagostanja

- Zlatna era države blagostanja – kraj 70-ih godina
 - Pluralizam blagostanja
 - Uloga civilnog društva
 - Partnerski projekti vladinog i nevladinog sektora
 - Welfare state - Welfare society
 - Društvo blagostanja
 - Počiva na aktivnim građanima i asocijacijama civilnog društva koje država aktivira i finansijski podržava
 - Participacija, decentralizacija
 - Kapitalizam blagostanja - socijalna dimenzija kapitalizma
 - Ljudski kapital je najznačajniji resurs za dinamičnu, konkurentnu i na znanju zasnovanu ekonomiju.
 - Treći put - doživotno učenje - Gidens
-

Kriza države blagostanja

- ❑ Povećana nezaposlenost
 - ❑ Atipični oblici zaposlenosti – privremena, povremena, djelimična zaposlenost,
 - ❑ Sindrom nesigurne zaposlenosti i gubljenja kolektivne zaštite radnika (slabljenje sindikata),
 - ❑ Redukcija socijalnih troškova
 - ❑ *Rekomodifikacija* - prebacivanjem dijela socijalnih usluga na tržište, odnosno na teret građana,
 - ❑ Starenje stanovništva,
 - ❑ Promjena strukture rada,
 - ❑ Transformacija porodice
 - ❑ Izmijenjena uloga žene u porodici i društvu
-

Smanjenje ukupnih javnih izdataka

General government total outlays (% of GDP)

Source: OECD

Kriza države blagostanja

- Izmijenjena uloga porodice
 - 1960. godine:
 - 5,1% djece van braka
 - 1993. godine:
 - 21,3% vanbračne djece
 - 12% stanovništva EU su samci
 - Brakova je sve manje, sklapaju se sve kasnije
-

U kontekstu globalizacije

- Socijaldemokratski – najuspješnije
 - Konzervativni – obimne reforme
 - Liberalni - uspješno
-